

Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду

На седници Одељења за међународне студије, одржаној 18. јуна 2020. године, констатовано је да је кандидат МА Богдан Стојановић завршио писање докторске дисертације под насловом „Еколошка безбедност као разлог одустајања држава од програма нуклеарног наоружања“. Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 25. 06. 2020. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације у саставу: проф. др Дарко Надић, др Бојан Димитријевић и проф. др Драган Р. Симић (ментор).

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси следећи:

Извештај о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Кандидат МА Богдан Стојановић је рођен 8. августа 1985. у Београду где је завршио основну школу и Дванаесту београдску гимназију. Дипломирао је међународне односе на Факултету политичких наука са просечном оценом 9,06. Мастер студије међународне безбедности успешно је завршио на истом факултету са просечном оценом 10 и одбраном мастер рада под називом: **„Равнотежа нуклеарне моћи суперсила као фактор стабилности у међународним односима током Хладног рата“** под менторством проф. др Драгана Р. Симића. Докторске студије (модул Међународне и европске студије) на Факултету политичких наука уписао је 2011. године када наставља своје академско интересовање за улогу нуклеарног наоружања у међународним односима. О тој и сличним темама објавио је више научних радова у домаћим и страним часописима, као и једну научну монографију.

У раздобљу од 2011-2015. године, радио је као саветник у Министарству правде Републике Србије где је руководио пословима из области безбедносно-оперативног рада унутар система извршења кривичних санкција. Од 2018. године запослен је у Институту за међународну политику и привреду у Београду у звању истраживач-сарадник, у Центру за евроазијске студије, где се осим питањима нуклеарног оружја бави академским областима као што су: геополитика, савремено ратовање и обавештајне студије.

У априлу 2018. године Универзитет у Београду му је одобрио тему докторске дисертације под називом „Еколошка безбедност као разлог одустајања држава од програма нуклеарног наоружања“, под менторством професора Драгана Р. Симића.

Активно говори и пише енглески језик, а служи се немачким и руским језиком.

Објављени радови кандидата:

- Синиша Атлагич, Богдан Стојанович, „Ценностные основания политических коммуникаций в избирательных кампаниях в Сербии с 1990 по 2017 г.“, *Вестник Томского государственного университета*, № 54, 2020, с. 218-226. WoS, DOI 10.17223/1998863X/54/20, (M23).

- Милош Петровић и Богдан Стојановић, „Република Пољска: Интеграције мотивисане безбедносним интересима?“, *Политичка ревија*, број 3, Институт за политичке студије, Београд, 2019, стр. 31-51. DOI 10.22182/pr.6132019.2, ISSN 1451-4281, UDK 327::911.3(438), (M51).

- Богдан Стојановић, „Транспацифичко партнерство у контексту ривалитета САД и Кине“, у: Душан Пророковић и Ана Јовић-Лазич (урс), *Интеграциони процеси у Евроазији*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2019, стр. 65-85. ISBN 978-86-7067-270-3, (M44).

- Tomas Pecher, Bogdan Stojanović “War and Its Importance in International Relations“, in BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2018, ZBORNÍK VEDECKÝCH PRÍSPEVKOV, Banská Bystrica, 2018 ISBN 978-80-972673-5-3, (M33).

- Marko Vujić, Bogdan Stojanović, Jasmina Madžgalj, „Fuzija: novo poglavlje u odnosu ekologizma i nuklearne energije?“, *Ecologica*, broj 78, godina XXII, Beograd, 2015., str. 274-279, UCD: 502.7 ISSN 0354-3285 UCD: 504.03:621.039.4, (M51).
- Marko Vujić, Bogdan Stojanović, „Razvoj teorija populacionog progresa do koncepta održivog razvoja“, *Ecologica*, broj 87, Beograd, 2017., str. 521-527, UDC: 502.7 ISSN 0354- 3285 UDC: 314.83:81:330.34.22, (M51).
- Bogdan Stojanović, „Problem konverzije moći u politici: od resursnog do relacionog karaktera“, *Nacionalni interes*, Institut za političke studije, Beograd, Godina IX, vol. 16, br. 1/2013., str. 221-245, UDK 316.42:321.01, (M51).
- Bogdan Stojanović, „Preispitivanje teorije i prakse nuklearnog odvracanja“, *Nacionalni interes*, Institut za političke studije, Beograd, Godina X, vol. 17, br. 2/2013., str. 141-172, UDK 327.8:623.454, (M51).
- Ana Gavrilović, Bogdan Stojanović, Radoslav Cvejić, „Buđenje javne svesti o potrebi uspostavljanja politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou“, Četvrti međunarodni kongres o pravno-ekonomskim i ekološkim aspektima sistema upravljanja zaštitom životne sredine u hemijskoj, petrohemijskoj i naftnoj industriji, CHYMICUS IV, Forum Kvaliteta, vol. 4, Tara, 11-14. jun, 2012, ISBN 9788685013102, (M33).
- Драган Петровић, Богдан Стојановић, „Равнотежа нуклеарне моћи између САД и Русије (СССР)“, Центар за развој међународне сарадње, Пешић и синови, Београд, 2012, ISBN 978-86-7540-157-5, (M41).

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата МА Богдана Стојановића под насловом „Еколошка безбедност као разлог одустајања држава од програма нуклеарног наоружања“ написана је на 206 страна стандардног формата (А4, проред 1, маргине 20mm) од којих је 185 страна основног текста, а остатак чини списак коришћених извора.

Дисертација садржи уводно, шест основних и закључно поглавље – „Увод: Одустајање држава од програма нуклеарног оружја: аномалија или правило?“, „Развој нуклеарног оружја и стратегија ‘врдања’“, „Динамика нуклеарне пролиферације“, „Еколошка безбедност у процесу денуклеаризације држава“, „Загонетка денуклеаризације и мит о ‘глобалној нули’“, „Модел денуклеаризације и еколошка безбедност“, „Случајеви одустајања држава од програма нуклеарног наоружања“ и „Закључна разматрања: немогућност стварања универзалне теорије денуклеаризације“.

Докторска дисертација МА Богдана Стојановића представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Закључци дисертације поткрепљени су ваљаном аргументацијом. Основна теоријска и практична полазишта заснована су на обимној литератури и бројним изворима. Кандидат је користио монографије и научне и стручне радове великог броја страних и домаћих аутора, медијске изворе, међународне документе, интервјуе и непосредна сведочења учесника догађаја од значаја за рад.

3. Предмет и циљ дисертације

У средишту истраживања кандидата МА Богдана Стојановића налази се одустајања држава од програма нуклеарног наоружања, допуњено независном варијаблом еколошке безбедности. Кандидат сматра да је неопходно анализирати разлоге који су довели до одлуке држава о напуштању започетих програма нуклеарног наоружања, а нису просто одсуство чинилаца који подстичу нуклеаризацију. Кандидат излаже досадашње теоријске концепте ширења нуклеарног наоружања, издвајајући три перспективе: реалистичко-безбедносну, политичко-либералну и нормативну. Истраживање процеса нуклеарне пролиферације предуслов је дубљег анализирања основног предмета анализе који се односи на разлоге одустајања од програма нуклеарног наоружања.

Кандидат је у истраживање увео модификовани појам еколошке безбедности, који различито утиче на процес денуклеаризације. Кандидат у том погледу разликује три основна модела одустајања од програма нуклеарног наоружања и то: комфористичко-утилитарни модел, вредносно-ставовски модел и ресурсни модел. Комфористичко-утилитарни модел се базира на рационалној калкулацији државе зашто би било корисно да

одустане од програма нуклеарног наоружања. Вредносно-ставовски модел почива на вредносној оријентацији лидера, елита и свих релевантних актера који могу утицати на одлуку о денуклеаризацији. Овај модел на неки начин представља одустајање државе из убеђења. Трећи, ресурсни модел, зависи од капацитета државе да спроведе нуклеарни програм до краја. Иако се временом ресурсни праг снижавао, неке државе су одустале од програма нуклеарног наоружања, претежно јер нису поседовале способност да га наставе и доврше.

Такође, кандидат разматра дуалност цивилне и војне нуклеарне технологије и објашњава тачке преклапања и строгог одвајања два типа технологије. Разоткривањем мита о „глобалној нули“ и издвајањем осам основних чинилаца одустајања држава од програма нуклеарног наоружања (безбедносна калкулација, парохијални интереси елита и лидера, економско-политичка калкулација, „качење на савезнички воз“, недостатак ресурсних капацитета, недостатак научно-техничког професионализма, притисак идола-државе и нормативни ефекти), кандидат је заокружио теоријске моделе значајне за класификацију емпиријских случајева нуклеарног одустајања.

Други део рада бави се конкретним случајевима одустајања држава од програма нуклеарног наоружања. Кандидат класификује све досадашње случајеве у један од три изложена модела. Посебну анализу кандидат спроводи у три репрезентативна случаја који су најприближнији идеалном типу једног од три модела денуклеаризације. Шведски, либијски и југословенски случај илустративно приказују сваки од заокружена три теоријска модела које је кандидат изложио. Кандидат указује на значај типологизације и класификације свих пракси денуклеаризације држава за све будуће анализе случајева одустајања од програма нуклеарног наоружања.

Временски, предмет овог истраживања обухвата раздобље од уласка у нуклеарну еру када су покренути и прекинути први програми нуклеарног наоружања до данас, када још увек постоје активни програми нуклеарног наоружања, за које постоји могућност да буду прекинути. Номинално то би значило да временски обухват рада обухвата раздобље од 1945. године до данас, иако у аналитичком смислу рад није оријентисан на временске периоде.

Просторно, овај рад из области науке о међународним односима и студија безбедности, има глобални домет јер су нуклеарни програми држава постојали на свим континентима осим Антарктика.

С обзиром да је **циљ овог истраживања** објашњење разлога одустајања држава од програма нуклеарног, можемо рећи да су **научни циљеви** овог истраживања, пре свега, **научна дескрипција, типологизација, класификација и научно објашњење.**

Научна дескрипција је најосновнији научни циљ овог рада и односи се на опис теоријских концепција нуклеарне пролиферације, постојећих сазнања на пољу денуклеаризације и емпиријских налаза. Научна дескрипција је основа за више степене научног сазнања. Типологизација кроз формулисање модела одустајања од програма нуклеарног наоружања и класификација свих досадашњих случајева нуклеарног одустајања (24 случаја) дају већи научни значај раду кандидата.

Научно објашњење као најзначајнији циљ овог рада, огледало се у одговорима на питања:

- Да ли разлози денуклеаризације леже у простом одсуству фактора нуклеаризације?
- Зашто су комплетирану програми нуклеарног наоружања више изузетак него правило у међународним односима?
- Зашто се нису обистиниле тврдње да ће нуклеарна пролиферација бити процес који ће временом укључити на десетине нових нуклеарних сила?
- Каква је улога еколошке безбедности у процесу денуклеаризације држава?
- Зашто „глобална нула“ није могућа у пракси?
- Који су основни фактори који подстичу денукларизацију?

Друштвени значај овог истраживања огледа се у два основна поља. Прво, закључци анализе одустајања држава од програма нуклеарног наоружања које је способно да стави тачку на живот на планети, од прворазредног су значаја за „глобално друштво“. Друго, динамизам процеса нуклеаризације у међународним односима укључује потенцијал за

покретање нових програма нуклеарног наоружања, па је анализа фактора одустајања од таквих програма од огромног друштвеног значаја.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидат је дефинисао једну општу, седам посебних и три појединачне хипотезе.

Општа хипотеза:

Независна варијабла еколошке безбедности утиче на праксу одустајања држава од започетих програма нуклеарног наоружања. Варијаблу еколошке безбедности чине три елемента: безбедност животне средине, људска безбедност и одрживост. Практику војне денуклеаризације можемо поделити у три заокружена модела: конформистичко-утилитарни, вредносно-ставовски и ресурсни у које сврставамо све досадашње случајеве одустајања држава од програма развоја нуклеарног оружја.

Посебне хипотезе:

Већи број потенцијалних нуклеарних поседника, увећава ризик глобалне еколошке катастрофе. Прекидање започетих нуклеарних програма увећава степен глобалне еколошке безбедности јер умањује број потенцијалних поседника нуклеарних бомби.

Норме о еколошкој безбедности утичу на праксу денукларизације кроз међународне споразуме, институције и антинуклеарне покрете.

Инциденти у области нуклеарне технологије јачају антинуклеарну свест на глобалном, регионалном и националном нивоу.

Страх од умањења нивоа еколошке безбедности подстиче денуклеаризацију државе.

СТИЦАЊЕ НУКЛЕАРНОГ ОРУЖЈА МОЖЕ ДРЖАВАМА ДА ИЗГЛЕДА КАО УСПЕШНО СРЕДСТВО ЗА ОЧУВАЊЕ ПОЛИТИЧКЕ НЕЗАВИСНОСТИ У МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА, ЧАК И У СЛУЧАЈЕВИМА КАДА ЈЕ ДРЖАВА ДАЛЕКО ОД ДОСТИЗАЊА АТОМСКОГ АРСЕНАЛА.

Нуклеарно оружје јесте средство одвраћања јер је до сада одвраћало противнике од директног војног напада на поседника оружја.

Поседовање нуклеарног оружја не спречава сукобе нижег интензитета и кризе унутар држава.

Појединачне хипотезе:

Шведска је одустала од програма нуклеарног наоружања из убеђења и сврставамо је у вредносно-ставовски модел одустајања.

Либија је одустала од програма нуклеарног наоружања из конформистичких разлога и сврставамо је у конформистичко-утилитарни модел одустајања.

Југославија је прекинула програм нуклеарног наоружања због ресурсних неспособности, због чега је сврставамо у ресурсни модел одустајања.

5. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидата мср Богдана Стојановића састоји се поред увода, закључка и литературе од још шест поглавља.

У **уводном делу** рада дати су предмет, проблем и циљ дисертације, хипотезе које ће се доказивати, теоријски оквир истраживања, основна појмовна одређења, методолошки приступ и очекивани резултати и научни допринос.

Прво поглавље чији је наслов „Развој нуклеарног оружја и стратегија ‘врдања’“ даје увид у садржај појма програма нуклеарног наоружања, квалитативне разлике типова нуклеарног оружја, као и стратегије такозваног „нуклеарног врдања“.

Друго поглавље рада носи наслов „Динамика нуклеарне пролиферације“ где кандидат објашњава разлоге спорог ширења „нуклеарног клуба“. Такође, кандидат анализира мултиваријантност и повезаност пролиферационих и депролиферационих чинилаца.

Ресурсни предуслови и мотивациони фактори нуклеарне пролиферације дају увид у различите перспективе анализе разлога отпочињања нуклеарних програма.

У трећем поглављу које је насловљено као „Еколошка безбедност у процесу денуклеаризације држава“, кандидат реконцептуализује појам еколошке безбедности у њему инкорпорирајући три основна елемента: безбедност животне средине, људску безбедност и концепт одрживости.

Четврто поглавље носи наслов „Загонетка денуклеаризације и мит о ‘глобалној нули’“ и за свој предмет има опис и објашњење немогућности тоталног нуклеарног разорујања (глобална нула). Када би потпуно нуклеарно оружје било уништено, знање о њему би наставило да постоји што би значило перманентно бављење питањима програма нуклеарног наорујања. У овом поглављу, кандидат такође анализира све појединачне факторе који утичу на денуклеаризацију.

У петом поглављу наслова „Модели денуклеаризације и еколошка безбедност“ кандидат објашњава три модела денуклеаризације и њихов однос према независној варијабли еколошке безбедности. Ово поглавље објашњава механизме одустајања држава од програма нуклеарног наорујања у различитим моделима и начине деловања варијабле еколошке безбедности на денуклеаризацију.

Шесто поглавље рада носи наслов „Случајеви одустајања држава од програма нуклеарног наорујања“. У овом поглављу кандидат врши преглед свих досадашњих случајева одустајања држава од програма нуклеарног наорујања и класификује их у један од три модела (типа). Такође, кандидат детаљније анализира три случаја денуклеаризације и то: Шведске, Либије и Југославије.

Закључак дисертације представља сумирање свих резултата до којих се дошло током истраживања као и поновно разматрање на почетку постављених хипотеза. Кандидат у закључним разматрањима анализира домете и ограничења стварања универзалне теорије денуклеаризације.

6. Методе које су примењене у истраживању

У докторској дисертацији кандидат МА Богдан Стојановић користи следеће **основне научне методе**: методе анализе и синтезе, индукције и дедукције, апстракције и конкретизације и методе генерализације и специјализације.

Од **општенаучних метода** у раду кандидат користи методу моделовања, компаративну методу и методу класификације. Метода моделовања значајна је у делу креирања три модела денуклеаризационих пракси. Компаративна метода значајна је за откривање сличности и разлика случајева денуклеаризације. Овај метод прати метод класификације као категорисања случаја денуклеаризације у одређену „класу“ денуклеаризационих пракси. Наведене општенаучне методе су међусобно комплементарне и допуњујуће.

Извори података

За теоријски део главни извори података су: *научне монографије*, индивидуална и колективна, теоријска и емпиријска *истраживања*, оригинални и прегледни *радови* који се баве проблематиком нуклеарног одрицања, али и нуклеарне депролиферације уопште. За догађајни део рада (историјски) релевантни су *радови* најутицајнијих историчара нуклеарне ере уопште и посебно они посвећени описивању и анализирању догађаја. Због квалитета истраживања неопходан је увид у *званичне документе, медијске наступе, изјаве, интервјуе, говоре политичара и дипломата, анализе, извештаје, споразуме, записнике са седница, статистике и све друге изворне материјале* који пружају релевантне чињенице о предметној проблематици. Посебан значај кандидат је дао непосредним изворима у виду обављених интервјуа са лицима која су учествовала у програму нуклеарног наоружања.

Четири најзначајније **оперативне методе** прикупљања релевантних података које користи кандидат су: анализа садржаја, анализа пракси, анализа дискурса и студија случаја. Метод студије случаја има суштински значај за ово истраживање јер представља емпиријски тест за провере утврђених индикатора и потврђивање или побијање постављених хипотеза

изведених из уобличених теоријско-операционалних модела и тиме за њихово доказивање или одбацивање.

7. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација мср Богдана Стојановића испунила је постављена очекивања и остварила задате научне циљеве. Ваљаном аргументацијом постављене хипотезе у највећој мери су потврђене. Провером хипотеза кандидат је извео закључке које је сумирао у завршном поглављу рада. Знања до којих се дошло истраживањем могу бити употребљена у сврху **верификације постојећих** или **доласка до нових сазнања** о разлозима одустајања држава од програма нуклеарног наоружања.

Доступна научна литература није много страница посветила анализи разлога одустајања држава од програма нуклеарног наоружања, иако су случајеви одустајања емпиријски посматрано чешћи у односу на завршене нуклеарне програме (производња нуклеарне бомбе). Прво поглавље рада било је посвећено разумевању концепта нуклеарног оружја и разликовању врста програма нуклеарног наоружања, што теоријски није било често обрађивана тема у науци о међународним односима.

Друго поглавље доприноси разумевању неподударности које постоји између теоријских предвиђања динамике нуклеарне пролиферације и практичног спорог ширења „нуклеарног клуба“. Кандидат се осврнуо на везу фактора пролиферације и депролиферације и објаснио да иако су повезани ови фактори немају нужне ефекте повратне спреге. То значи да одуство (нестанак) фактора који су довели до покретања програма нуклеарног наоружања, не узрокује аутоматску денуклеаризацију тј. одустајање државе од започетог нуклеарног програма. Ове факторе кандидат стога разматра независно у својој академској намери да објасни разлоге зашто се црне пројекције о броју нуклеарних сила нису обистиниле.

Треће поглавље рада има кључни теоријски допринос у проширивању појма еколошке безбедности, на еклектички начин који је до сада ретко чињен у науци о међународним

односима. Проширивање појма еколошке безбедности ипак није извршено до те мере да обесмишљава разликовање између овог појма и појма безбедности уопште. Кандидат анализира теоријску грађу и не наилази на постојеће свеобухватно појмовно одређење еколошке безбедности, па га даје у раду. Независна варијабла еколошке безбедности схваћена на начин који кандидат описује у овом делу рада, утиче на процес одустајања држава од програма нуклеарног наоружања.

У четвртом поглављу детаљно су анализирани чиниоци које је теорија до сада препознала као кључне за одлуку држава о нуклеарном одустајању, али научни допринос овог рада лежи у њиховом смисленом повезивању. Кандидат подробно објашњава зашто ће се академска и стручна јавност и у будућности сасвим сигурно бавити темом програма нуклеарног наоружања. Потпуна елиминација нуклеарног оружја теоријски је могућа, али пракса нам говори да процес нуклеаризације није линеаран и једноставан. Одлука државе да „угаси“ постојећи програм нуклеарног наоружања може бити мање или више трајног карактера. Међутим, чак и у случају трајне одлуке да се склони са „нуклеарног пута“, теоријски је могуће да држава обнови нуклеарне аспирације. „Проклетство“ знања о технологији нуклеарног оружја, човечанство никада неће моћи да избрише. Кандидат у овом делу издваја осам појединачних чинилаца који утичу на одлуку неке државе да прекине започети програм нуклеарног наоружања. Такође, разматра потенцијални ризик глобалне еколошке катастрофе, изједначавајући евентуалну ширу употребу нуклеарног оружја за катастрофичким ризицима попут супер-ерупција вулкана, екстремно заразних вируса, удара астероида или мега-земљотреса.

Пето поглавље рада синтетизује изложене чиниоце денуклеаризације и заокружава их у три теоријска модела. Вероватно највећи научни допринос рада лежи у амбициозном покушају кандидата да стварањем три модела денуклеаризације обухвати и класификује све досадашње емпиријске случајеве. Групишући теоријске приступе и доминантне чиниоце који утичу на коначну одлуку државе да прекине програм нуклеарног оружја, кандидат развија три основна теоријска модела који у пракси не постоје као идеални типови. Прво, комформистичко-утилитарни модел, базиран на рационалној *cost-benefit* анализи доносиоца одлука. У овом моделу одустајање је увек мотивисано комформистичким разлозима где еколошка безбедност може имати значајну улогу уз економске санкције, изопштавање из

међународних установа, страх од таргетирања или нестанак суштинске безбедносне претње због којег је држава отпочела нуклеарни програм. Комформистичко-утилитарни модел укључује рационални калкулус који резултира одустајањем државе од започетог програма нуклеарног оружја. Овај модел укључује пет објашњавајућих чинилаца, и то: безбедносну калкулацију, парохијалне интересе елита и лидера, економско-политичку калкулацију, „качење на савезнички воз“ и притисак идола-државе. Други модел кандидат назива вредносно-ставовским које укључује процесе стигматизације и табуизације нуклеарног оружја. Иако нуклеарно оружје још увек није у потпуности забрањено неким међународним нормама, постоје снажне анти-нуклеарне норме и вредносна анти-нуклеарна оријентација које могу имати пресудну улогу у одустајању државе од нуклеарног програма. Научни допринос овог дела рада огледа се у детаљној аргументацији како нормативни ефекти утичу на одлуку државе да прекине програм нуклеарног наоружања. Норме о еколошкој безбедности у тим случајевима имају пресудну улогу. Трећи модел, који кандидат назива ресурсним моделом, односи се на проблем одрживости државе и њених ресурса. Кандидат анализира неопходност људских, материјалних, технолошких, економских и организационих ресурса државе која спроводи изузетно захтеван програм нуклеарног наоружања. У том смислу држава може одустати од програма нуклеарног наоружања из разлога недостатка ресурсних капацитета или недостатка научно-техничког професионализма.

Шесто поглавље рада даје све досадашње случајеве одустајања држава од програма нуклеарног наоружања и њихову класификацију у један од три теоријска модела. Научни допринос овог рада јесте реализација свеобухватног истраживања свих познатих случајева, чак и оних на најнижим нивоима развоја нуклеарног програма, што је несумњиво изузетно захтеван академски подухват. Кандидат детаљно анализира три случаја денуклеаризације и то: Шведску, Либију и Југославију. Изалагњем аргумената који их сврставају у један од три модела, кандидат закључује да не постоји случај одустајања који би остао изван овако дефинисане класификације. То значи да је кандидат на неки начин развио теорију денуклеаризације која укључује три основна модела и независну варијаблу еколошке безбедности која на различите начине подстиче процес денуклеаризације. Посебан научни допринос рада лежи у новооткривеним чињеницама везано за југословенски нуклеарни

програм који до сада нису били познати широј јавности, а до којих је кандидат дошао кроз разговор са учесницима програма.

Колега Стојановић нуди другачији увид у добро познат феномен денуклеаризације, модификује постојеће и развија нове теоријске концепције, што овај рад чини изузетно вредним када се говори о научном доприносу.

8. Закључак

1. На основу изведеног истраживања, може се тврдити да је кандидат показао смисао за научно-истраживачки рад и продубљено разумевање феномена денуклеаризације у међународним односима. Одабрана тема докторске дисертације је актуелна, научно потребна, друштвено оправдана и у складу је са до сада показаним научним интересовањем, способностима кандидата МА Богдана Стојановића и његовим професионалним опредељењем. Она представља самосталан истраживачки рад о разлозима одустајања држава од програма нуклеарног наоружања и улози реконцептуализованог појма еколошке безбедности у том процесу.

2. У дисертацији је приметна амбиција кандидата, како у погледу научних циљева (заступљеност сва три циља – дескрипције, објашњења, предвиђања), тако и у погледу схватања друштвене потребе да се истражи предмет дисертације. Реч је о историјском али и изузетно актуелном истраживању које може бити од научне и шире друштвене користи. Такође, оно може послужити као основ и подстицај за даља научна истраживања питања денуклеаризације.

3. Структура садржаја дисертације поштује принципе општости и конкретизације истраживања и начела прецизности, реалности и ограничења. Она омогућава свођење предмета истраживања у научно прихватљиве оквире за спознају и одређење појава, и приказ резултата истраживања. Садржај предмета дисертације је правилно структуриран, те омогућава реализацију постављених циљева.

4. Приложена литература дала је веома добру грађу за израду докторске дисертације, те учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној методолошкој усмерености кандидата.

5. Постигнути резултати истраживања кандидата МА Богдана Стојановића представљају допринос, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

Анализом и критичком оценом докторске дисертације, Комисија закључује да је дисертација МА Богдана Стојановића написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата МА Богдана Стојановића представља самостално научно дело, па су се у складу са тим стекли сви неопходни услови за њену јавну одбрану.

У Београду, 01. 07. 2020. године

Комисија:

1. проф. др Дарко Надић, члан

2. др Бојан Димитријевић, члан

3. проф. др Драган Р. Симић, ментор